

NAISTEN JA MIESTEN ELÄKE-ERO ON SITKEÄ JA HITAASTI KAPENEVA

Suomessa naisten eläkkeet jäävät yhä miesten eläkkeitä pienemmiksi, mikä heikentää erityisesti iäkkäiden naisten toimeentuloa. Eläke-ero ei synny eläkeiässä, vaan rakentuu vähitellen koko työuran aikana. Sen taustalla ovat työmarkkinoiden ja hoivan sukupuolittuneet rakenteet, jotka vaikuttavat ansioihin, urakehitykseen ja eläkekertymään.

Sukupuolten eläke-eroa tarkastellaan tavallisimmin kuukausieläkkeessä ilmenevänä erona. Vuonna 2024 naisten keskimääräinen kokonaiseläke oli 1 893 euroa ja miesten 2 349 euroa kuukaudessa (ETK 2025). Naisten eläke oli näin noin 450 euroa eli 19 prosenttia miesten keskimääräistä eläkettä pienempi. Ero on huomattava, vaikka se onkin pienempi kuin EU-maissa keskimäärin.

Eläke-ero on kaventunut viime vuosikymmeninä mutta hyvin hitaasti. Kahdenkymmenen vuoden aikana ero on pienentynyt hieman yli kolme prosenttiyksikköä. Eläketurvakeskuksen pitkän aikavälin laskelmien mukaan sukupuolten eläke-ero kaventuu vuoteen 2090 mennessä noin kahdellatoista prosenttiyksiköllä (Tikanmäki ym. 2022).

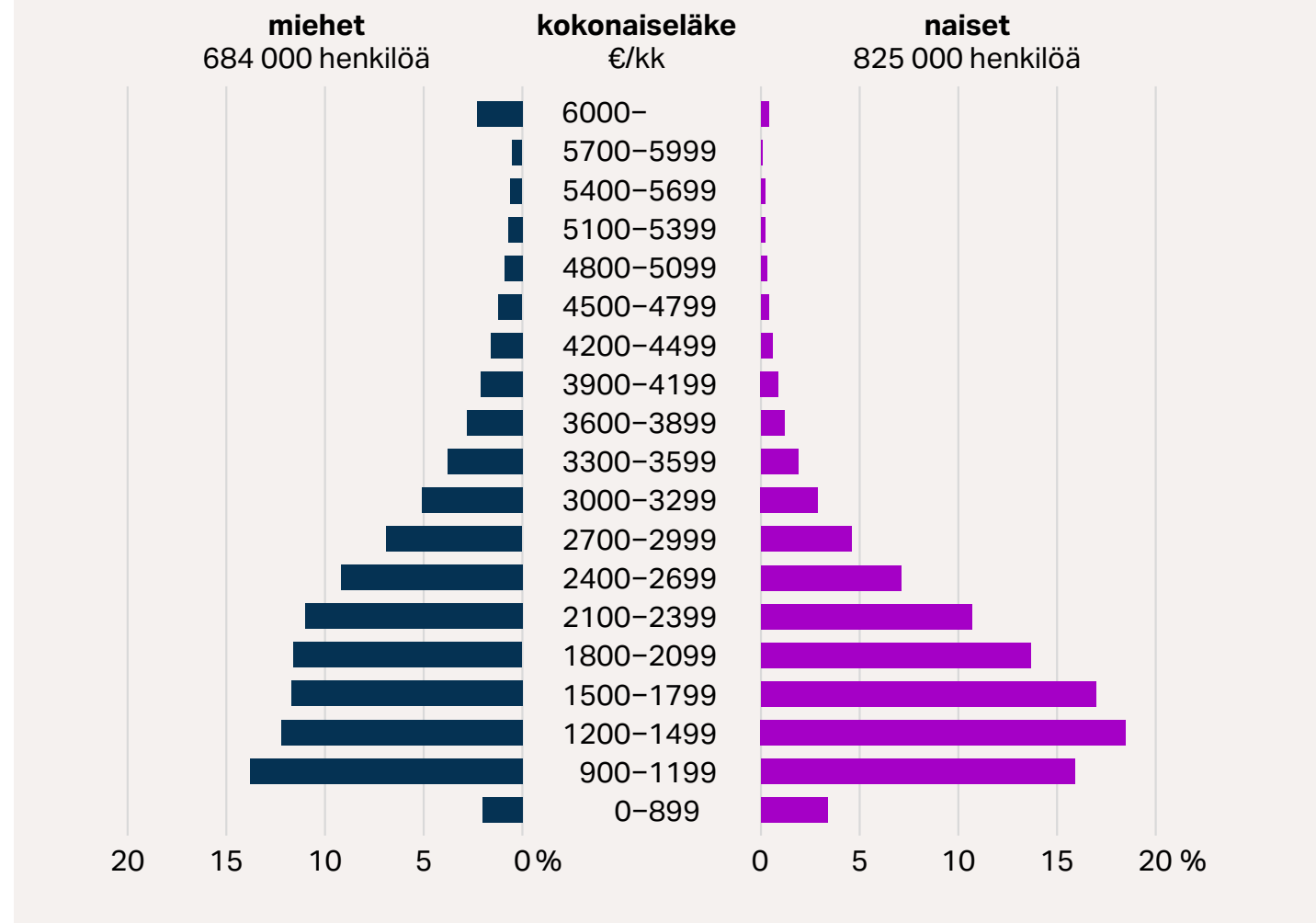
Kehitys saattaa yllättää. Suomessa eläkkeen määräytymisperusteet ovat nimittäin samat naisille ja miehille, ansiosidonnainen työeläkejärjestelmä on kansainvälisesti vertailten kattava ja naisten työmarkkinaosallistuminen on ollut korkea jo pitkään. Lisäksi naisten koulutustaso on ollut miehiä korkeampi useiden vuosikymmenten ajan.

Näistä tekijöistä huolimatta naisten kuukausieläke on yhä keskimäärin noin viidenneksen miesten eläkettä pienempi. Miksi näin on?

SUKUPUOLTEN VÄLINEN ANSIOERO KESKEINEN SELITTÄJÄ

Eläke määräytyy pääosin työuran aikaisten ansioiden perusteella. Siksi erot ansiotasossa

Suomessa asuvien omaa eläkettä saavien kokonaiseläkejakauma 31.12.2024

Lähde: Eläketurvakeskus ja Kela. Kuvio ei sisällä osittaista vanhuuseläkettä saavia.

ja työuran pituudessa ovat keskeisiä tekijöitä eläke-eron taustalla. Työurien pituudessa sukupuolten välinen ero on Suomessa pieni: naisten työura on keskimäärin 97 prosenttia miesten työuran pituudesta eli noin vuoden lyhyempi (ETK 2025).

Naisten ja miesten ansiotasossa ero on sen sijaan huomattava. Vuonna 2024 naisten työ-

eläkevakuutetut keskiansiot olivat 82 prosenttia miesten keskiansioista (ETK 2025). Sukupuolten välinen ansioero on kaventunut hitaasti huolimatta tasa-arvopoliittisista toimista, ja se heijastuu myös eläke-eroihin.

Keskeinen ansioeroa selittävä tekijä on työmarkkinoiden voimakas sukupuolten mukainen segregatio. Suomi kuuluu kansainväli-

Vaikka nuorista naisista suurempi osa käy töissä, heidän eläkekarttumansa ja ansiokehityksensä jäävät miehiä matalammiksi jo varhain.

sesti tarkasteltuna voimakkaasti sukupuolen mukaan eriytyneisiin työmarkkinoihin, mikä tarkoittaa, että naiset ja miehet työskentelevät eri aloilla ja tehtävissä. Vain noin kymmenesosa palkansaajista työskentelee niin sanotuissa tasa-ammateissa, joissa naisia ja miehiä on suunnilleen yhtä paljon.

Segregatio on ansioeron kannalta ongelmallista, koska naisvaltaisten alojen palkkataso on selvästi matalampi kuin miesvaltaisten alojen. Miehet kouluttautuvat naisia useammin luonnontieteiden ja tekniikan aloille, joilla palkat ovat korkeampia, kun taas naiset hakeutuvat opetus-, hoiva- ja sosiaalialoille, jotka painottuvat julkiselle sektorille ja joissa palkkataso on matalampi. Esimerkiksi ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden sairaanhoitajien ja konetekniikan insinöörien palkkaero on 23 prosenttia (Jokimäki 2025).

Palkkaeron taustalla on naisten ja miesten työn erilainen arvostus, jolla on pitkät historialliset ja kulttuuriset juuret. Tämä ammatti-

rakenteen mukainen horisontaalinen segregatio ei kuitenkaan yksin selitä ansioeroa. Samalla alallakin miehet ovat yliedustettuina ylimmissä ja parhaiten palkatuissa asemissa. Tätä kutsutaan vertikaalisesti segregatioksi.

Lisäksi naiset tekevät miehiä vähemmän työtunteja, työskentelevät useammin osa-aikaisesti ja tekevät harvemmin ylityötä. Miehet pyytävät useammin ja suurempia palkan korotuksia, ja heidän palkkansa nousevat työpaikan vaihdon jälkeen enemmän kuin naisten.

Ansioerot näkyvät jo työuran alkuvaiheessa. Vaikka nuorista naisista suurempi osa käy töissä, heidän eläkekarttumansa ja ansiokehityksensä jäävät miehiä matalammiksi jo varhain (Ilmakunnas ym. 2021). Esimerkiksi vuonna 1980 syntyneitä tarkastelleessa tutkimuksessa havaittiin, että 36 vuoden ikään mennessä naisille oli kertynyt vain hieman vähemmän työpäiviä kuin miehille, mutta heidän yhteenlasketut ansionsa olivat silti 30 prosenttia matalammat (Kuitto ym. 2019).

Lapsettomien miesten ja naisten ansiotasot ovat lähellä toisiaan, mutta erot kasvavat lasten määrän lisääntyessä.

HOIVAN EPÄTASAINEN JAKAUTUMINEN SYVENTÄÄ ANSIO- JA ELÄKE-EROA

Naisten työuriin kertyy miehiä enemmän epätyypillisen työn jaksoja ja tilanteita, joissa ansiotyö yhdistyy muuhun pääasialliseen toimintaan. Tämän seurauksena naisten aktiivityöura on kaikilla koulutustasoilla lyhyempi kuin miesten. Erityisesti perhevapaat lyhentävät naisten aktiivityöuraa huomattavasti enemmän kuin miesten (Järnefelt ym. 2024).

Naiset pitävät valtaosan perhevapaista ja toimivat työkäisinä useammin omaishoitajina. Hoivavastuut katkaisevat työuria ja alentavat ansiotasoa, mikä heijastuu myös eläkekertymään. Vuonna 1980 syntynyttä ikäluokkaa koskevassa tutkimuksessa äitien perhevapaista johtuvat työurakatkokset olivat yli 13 kertaa pidempiä kuin isien (Kuitto ym. 2019).

Vuonna 2022 voimaan tullut perhevapaauudistus kiintiöi perhevapaita kummallekin vanhemmalle. Se lisännyt isien vanhempainvapaiden käyttöä, mutta kehitys on edelleen hidasta: vain neljä prosenttia perheistä jakaa

vapaat täysin tasan. (Miettinen ja Saarikalio-Torp 2025).

Lasten saaminen on yksi keskeisimmistä sukupuolten palkkaeroja selittävistä tekijöistä. Lapsettomien miesten ja naisten ansiotasot ovat lähellä toisiaan, mutta erot kasvavat lasten määrän lisääntyessä. Suurin ero on perheissä, joissa lapsia on kolme tai enemmän. (Nisén ym. 2024.) Äitisakko eli lapsen saannin aiheuttama palkkalovi on Suomessa merkittävä ja ilmenee myöhemmin pienempänä eläkkeenä. Raskaussyrjintä on myös yleistä, joka neljäs raskaana oleva kokee Suomessa syrjintää, jonka yleisin muoto on määräaikaisen työsuhteen jatkamatta jättäminen (Attila ym. 2024).

Hoivavastuiden vaikutus ei rajoitu perhevapaisiin. Omaishoitajuus koskettaa erityisesti naisia, ja se heikentää työllisyyttä, ansiotuloja ja eläkekertymää. Työuran loppupuolella omaishoitajina toimineiden naisten eläkkeet olivat keskimäärin 18 prosenttia pienemmät kuin muilla naisilla. Omaishoito on usein pitkäkestoista: 30–39-vuotiaana sopimus-

KUVAN LÄHDE: ISTOCKPHOTO

Yleisin raskaussyrjinnän muoto on määräaikaisen työsuhteen jatkamatta jättäminen.

omaishoitajana aloittaneista naisista 40 prosenttia oli yhä omaishoitajina kymmenen vuoden kuluttua. (Sten-Gahmberg ym. 2024.)

MITÄ ELÄKE-EROSTA SEURAA?

Sukupuolten eläke-ero ja sen kehityksen seuraaminen on yhteiskunnallisesti merkittävää useasta syystä. Naisia on miehiä enemmän eläkkeensaajissa, ja mitä vanhemmasta ikäryhmästä on kyse, sitä suurempi on naisten

osuus vanhuuseläkkeensaajista. Naisten pidempi elinikä tarkoittaa myös pidempää aikaa eläkkeellä. Samalla perherakenteiden muutokset, kuten avioerojen ja yksinasumisen yleistyminen, lisäävät itse ansaitun eläkkeen merkitystä. Yksilön toimeentulon näkökulmasta eläke-erojen merkitys korostuu eläkkeelläoloajan pidentyessä.

Eläke on keskeinen tulonlähde vanhuuseläkeiässä ja muodostaa keskimäärin noin 70 prosenttia eläkeläisten bruttotuloista. On

Eläke-ero kertoo siitä, miten tasapuolisesti yhteiskunta jakaa työn, hoivan ja taloudellisen turvan sukupuolten kesken koko elämänkaaren aikana.

tärkeää huomioida, että eläke ei yksin määritä toimeentuloa, joka riippuu myös muista tuloista ja kotitalouden rakenteesta. Pienituloisuus on silti vahvasti sukupuolittunut ilmiö vanhemmissa ikäryhmissä.

Naisten köyhyysriski on vanhuuseläkeikässä miehiä korkeampi, ja ero kasvaa iän myötä. Yli 80-vuotiaista naisista pienituloisia on noin kaksi kertaa enemmän kuin vastaavan ikäisistä miehistä. Yksi keskeinen syy tähän on yksinasumisen yleisyys, joka koskettaa iäkkäitä naisia selvästi miehiä useammin (Ahonen ja Kuivalainen 2024). Vaikka sukupuolten välinen köyhyysriski on viime vuosina kaventunut, ero on yhä selvä ja pitkitynyt pienituloisuus on yleisempää naisilla.

Iäkkäät naiset kokevat miehiä useammin vaikeuksia arjen menojen kattamisessa ja yllättävistä menoista selviytymisessä. Tämä liittyy paitsi naisten pienempiin eläkkeisiin myös yksinasumisen yleisyyteen sekä

heikompaan toimintakykyyn ja terveyteen (Palomäki ym. 2024).

MITEN ELÄKEJÄRJESTELMÄ KOHTELEE SUKUPUOLIEROA?

Eläketurvan keskeiset säännöt, kuten eläkeikä ja eläkkeen karttumisprosentit, ovat Suomessa samat naisille ja miehille. Eläkejärjestelmä on muodollisesti sukupuolineutraali. Osa järjestelmän rakenteista kuitenkin tasaa sukupuolten välistä eläke-eroa.

Eläkettä karttuu myös palkattomilta jaksoilta, kuten perhevapailta ja omaishoidosta, mikä hyödyttää erityisesti naisia. Vanhempainrahan ajalta eläkkeen perusteena olevaa tuloa korotetaan 21 prosentilla, minkä vuoksi eläkettä kertyy tältä ajalta jopa enemmän kuin vastaavasta työstä samalla ansiotulolla kertyisi. Kotihoidontuen ajalta eläkettä karttuu vain kiinteän laskennallisen tulon perus-

teella, joka ollut 896 euroa kuukaudessa. Tulo on suhteellisen matala, ja siksi mitä pidempi kotihoidontuen jakso on, sitä suurempi on sen vaikutus myös eläkekarttumaan.

Kansaneläke ja takuueläke täydentävät pieniä työeläkkeitä ja kaventavat sukupuolten eläke-eroa, koska etuudet kohdistuvat useammin naisille. Näiden ohella leskeneläke – jonka saajista valtaosa on naisia – tasaa osaltaan sukupuolten eläke-eroa.

Kansainvälisesti vertaillen suomalainen ansiosidonnainen työeläketurva on hyvin kattava. Se on pakollinen ja eläkkeen karttumissäännöt ovat samat kaikille. Monissa maissa ansiosidonnainen eläketurva on alatai ammattikohtainen, ja naisille tyypillisissä töissä etuudet ovat usein heikoimmat. Suomessa työeläkettä karttuu myös lähes kaikista työansioista, mikä on sukupuolten tasa-arvon kannalta keskeistä, koska naiset tekevät miehiä useammin osa-aikatyötä ja työskentelevät määräaikaisissa työsuhteissa. Eläkejärjestelmä toimii vakuutuksena pitkää elinikää vastaan ja turvaa toimeentulon koko eläkkeelläolon ajan sukupuolesta riippumatta.

Sukupuolten eläkeerosta esitetään usein väite, jonka mukaan naiset saisivat eläkettä elinaikanaan miehiä enemmän pidemmän elinaikansa vuoksi. Kun tarkastellaan vanhuuseläkkeelle siirtyneiden omaan työuraan perustuvan keskieläkkeen yhteenlaskettua määrää, naisten eläkkeen pääoma-arvo on kuitenkin miehiä pienempi. Naisten pidem-

pi eläkkeelläoloaika kaventaa kuukausieläkkeiden sukupuolieroa mutta ei poista sukupuolten eroa.

SUKUPUOLTEN ELÄKE-ERO TASA-ARVON MITTARINA

Sukupuolten välinen eläke-ero ei ole vain eläkejärjestelmään liittyvä kysymys, vaan indikaattori sukupuolten välisestä tasa-arvosta koko elämänkaaren aikana. Eläke kokoaa yhteen koulutus- ja uravalintojen, työmarkkina-aseman, palkkatason sekä hoivavastuiden jakautumisen vaikutukset. Siksi eläke-ero kertoo siitä, miten tasapuolisesti yhteiskunta jakaa työn, hoivan ja taloudellisen turvan sukupuolten kesken koko elämänkaaren aikana.

Eläke-eron sitkeys osoittaa, että sukupuolten välinen epätasa-arvo ei ole yksittäisten päätösten tai valintojen seurausta, vaan rakenteellinen ilmiö. Vaikka naisten koulutustaso on korkea ja osallistuminen työmarkkinoille laajaa, työurat ja ansiot rakentuvat edelleen sukupuolittuneissa kehyksissä. Hoivavastuiden epätasainen jakautuminen, työmarkkinoiden segregaatio ja palkkaerot kumuloiduvat ajan myötä ja näkyvät lopulta eläkkeissä. Eläke-ero on seurausta tasa-arvo-kysymysten yhteisvaikutuksesta.

Eläkejärjestelmä voi toki tasata näitä eroja, mutta se ei voi korjata niiden perussyitä. Eläke-eron kaventaminen edellyttääkin ensisijaisesti toimia ennen eläkeikää. Kes-

keisiä ovat työmarkkinoiden sukupuolisegregaation vähentäminen, palkkatasa-arvon edistäminen ja urakehityksen tasaisempi ja kautuminen sekä hoivavastuiden, erityisesti perhevapaiden, huomattavasti tasaisempi ja kaminen äitien ja isien kesken.

Sukupuolten eläke-ero toimii eräänlaisena tasa-arvon viivästettynä mittarina: se näyttää viiveellä, miten aiempi tasa-arvopolitiikka on onnistunut – tai epäonnistunut. Koska sukupuolten eläke-ero säilyy vielä pitkään huomattavana, tarvitaan tutkimusta ja indikaattoreiden luomista sen kehityksen seuraamiseksi.

—
Susan Kuivalainen on dosentti ja Eläketurvakeskuksen tutkimusosaston päällikkö. Hän johtaa Suomen Akatemian yhteydessä toimivan strategisen tutkimuksen tutkimusohjelmaa, jossa tutkitaan väestörakenteen muutoksia.

KIRJALLISUUS

- Ahonen, K. ja Kuivalainen, S. 2024. Gender differences in old-age poverty in 14 EU countries. Exploring the role of household structure. *International Review of Economics*, 71, 615–631. <https://doi.org/10.1007/s12232-024-00455-w>
- Attila, H., Baumgartner, T., von Bell, A., Koivuranta, S. ja Pietiläinen, M. 2024. Raskaussyrjintä Suomessa. Vuoden 2024 väestötutkimuksen tuloksia. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2024:20. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-8426-4>. Viitattu 20.1.2026.
- ETK 2025. Eläketurvakeskuksen tilastotietokanta. <https://tilastot.etk.fi/pxweb/fi/ETK>. Viitattu 20.1.2026.
- Ilmakunnas, I., Kuitto, K., Kuivalainen, S., Riekhoff, A.-J. ja Salonen, J. 2021. Nuorten työskentely ja eläkkeen

- karttuminen vuosien 2005 ja 2017 eläkeuudistusten näkökulmasta. Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 1/2021. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-691-328-8>. Viitattu 20.1.2026.
- Jokimäki, H. 2025. Sukupuolten palkkaerot ovat – ja pysyvät? Tieto & trendit, Tilastokeskus. <https://stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2025/sukupuolten-palkkaerot-ovat-ja-pysyvaet>. Viitattu 20.1.2026.
- Järnefelt, N., Pyrylä, A., Laaksonen, M., Pekkala, P., Kuitto, K. ja Karjalainen, T. 2024. Työurien mittaaminen ja työurien pituuden kehitys eri väestöryhmissä. Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 09/2024. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-691-385-1>. Viitattu 20.1.2026.
- Kuitto, K., Salonen, J. ja Helmdag, J. 2019. Gender inequalities in early career trajectories and parental leaves. Evidence from a Nordic welfare state. *Social Sciences*, 8, 253, 1–17. <https://doi.org/10.3390/socsci8090253>
- Miettinen, A. ja Saarikallio-Torp, M. 2025. Perhevapaaudistus lisäsi isien itsenäistä vanhempainvapaiden käyttöä. Tutkimusblogi, Kela. <https://tietotarjotin.fi/tutkimusblogi/1305816/perhevapaaudistus-lisasi-isien-itsenaista-vanhempainvapaiden-kayttoa>. Viitattu 20.1.2026.
- Nisén, J., Erlandsson, A. ja Jalovaara, M. 2024. Gendered Relationship of Childbearing with Earnings Accumulated by Midlife in Two Nordic Welfare States. *Journal of Family and Economic Issues*, 46, 685–707. <https://doi.org/10.1007/s10834-024-09986-4>
- Palomäki, L.-M., Ilmakunnas, I., Kuivalainen, S. ja Polvinen, A. 2024. Vanhuuseläkeläisten toimeentulokokemukset. Vuosien 2017, 2020 ja 2023 seurantatutkimus. Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 07/2024. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-691-378-3>. Viitattu 20.1.2026.
- Sten-Gahmberg, S., Heinänen, J. ja Kuivalainen, S. 2024. Työikäisten omaishoitajien työurat, ansiotulot ja eläkekattumat. Rekisteripohjainen tarkastelu sopimusomaishoitajista 2005–2023. Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 08/2024. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-691-379-0>
- Tikanmäki, H., Reipas, K., Lappo, S., Merilä, V., Nopola, T. ja Sankala, M. 2022. Lakisääteiset eläkkeet. Pitkän aikavälin laskelmat 2022. Eläketurvakeskuksen raportteja 05/2022. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-691-351-6>. Viitattu 20.1.2026.